

بازگشت مقتدرانه معمار بزرگ انقلاب

12 بهمن 1357 یادآور ورود تاریخی امام خمینی به میهن است، رهبر و پیشوایی مقتدر که با درایت و تیزبینی خویش توانستند...

12 بهمن 1357 یادآور ورود تاریخی امام خمینی به میهن است، رهبر و پیشوایی مقتدر که با درایت و تیزبینی خویش توانستند تومار 2500 ساله حکومت شاهنشاهی را در ایران برای همیشه درهم پیچند و با یاری مردم، نظام مقدس جمهوری اسلامی را بنیان نهادند، انگنه شعایر آزادی، استقلال، به منصفه ظاهر، بسازند.

12 بهمن 1357 خورشیدی در تاریخ غنی جمهوری اسلامی ایران یادآور پیوند تاریخی ملت و رهبری است. در آن سال مردم بر دامنه اعتراض های خود به رژیم پهلوی افزودند و این گونه بستر ورود امام خمینی(ره) را پس از چندین سال تبعید به کشور مهیا ساختند. سرانجام در روز موعود جمعیت بی شماری از ملت بزرگ ایران به استقبال بنیانگذار جمهوری اسلامی رفتند و رویدادی بی نظیر را خلق کردند.

آنچه بر پایه گزارش ها نقل شده است، جمعیتی میان چهار تا هشت میلیون تن در طول 33 کیلومتر از فرودگاه مهرآباد تا بهشت زهرا(س) حضور یافتند.

پیش از این موضوع محمدرضا پهلوی در 26 دی 1357 خورشیدی از ایران خارج شده و تنها به عملکرد «شاپور بختیار» نخست وزیر امیدوار بود. بختیار برای کاستن از بار اعتراض ها، به خواسته ملت مبنی بر ورود امام(ره) به کشور رضایت داد. نخست قرار بود امام خمینی(ره) در پنجم بهمن 1357 خورشیدی به ایران بازگردند، اما این امر به دلیل بستن فرودگاه ها به وسیله نخست وزیر صورت نپذیرفت. این اقدام با اعتراض های گسترده ای روبرو شد، در نتیجه «شاپور بختیار» مجبور به پذیرش خواست مردمی و بازکردن فرودگاه ها شد.

سرانجام امام خمینی(ره) در میان استقبالی بی نظیر، پس از نزدیک به 14 سال دوری از وطن در صبحگاه 12 بهمن 1357 خورشیدی قدم به خاک میهن نهادند. ایشان از فرودگاه مهرآباد مستقیم به بهشت زهرا رفتند و به سخنرانی پرداختند.

با ورود امام(ره) به ایران، گویی امیدی تازه در میان ملت دمیده شد، تا با عزمی راسخ، به هدف نهایی خویش یعنی پیروزی انقلاب دست یابند و در نهایت پس از گذشت 10 روز از ورود معمار بزرگ انقلاب، در 22 بهمن این نهضت مردمی به پیروزی رسید.

اینک پس از گذر 37 سال از وقوع انقلاب اسلامی، سالیان متمادی است که ایرانیان به مناسبت سالروز ورود امام(ره) به میهن و گرامیداشت پیروزی انقلاب اسلامی، فاصله 10 روزه از 12 تا 22 بهمن را به عنوان «دهه فجر»، جشن می گیرند.

«مصطفی جوان» پژوهشگر تاریخ معاصر ایران در گفت و گو با پژوهشگر گروه اطلاع رسانی ایرنا درباره فضای سیاسی هنگامه ورود امام خمینی(ره) به کشور، گفت: عوامل مختلفی در افزایش اعتراض های مردمی به رژیم پهلوی موثر بودند که از میان آنها می توان به فشار نیروهای مخالف رژیم، هماهنگی قیام های مردمی به رهبری امام خمینی(ره)، کشتار مردم در قیام 17 شهریور و برگزاری مراسم چهارم شهدا در شهرهای مختلف کشور، اعتصاب کارگران شرکت ملی نفت و چاپ مقاله توهین آمیز احمد رشیدی مطلق علیه امام (ره) اشاره کرد. این رویدادها همگی سبب شدند تا کنترل اوضاع کشور از دست نیروهای رژیم پهلوی خارج و پایه های این حکومت سست شود.

وی درباره خروج محمدرضا پهلوی از کشور یادآور شد: وی بسیار حسابگرانه و بر پایه مصلحت اندیشی های اربابان خود، بدون خشونت و کشتار مردم، با تشکیل شورای سلطنت و برقراری حکومت نظامی و تکیه بر پشتیبانی نیروهای ارتش و سازمان اطلاعات و امنیت کشور(ساواک)، برای خروج از ایران مصمم شد. در آن زمان تمامی ناظران سیاسی بر این عقیده بودند که حل کردن بحران کشور با وجود محمدرضا پهلوی امکان پذیر نخواهد بود و رهبر انقلاب اسلامی، به هیچ عنوان حضور وی و رژیم سلطنتی را تحمل نخواهند کرد. محمدرضا پهلوی نیز پس از ناکام ماندن دولت نظامی ارتشید «غلامرضا ازهاری» در مسیر برقراری نظم، راه دیگری جز خروج از کشور نداشت. به همین دلیل با همراهی نیروهای وفادارش در 12 و نیم بعد از ظهر 26 دی 1357 خورشیدی، به همراه همسر خویش تهران را به مقصد مصر ترک کرد.

این پژوهشگر تاریخ معاصر ایران در ادامه افزود: محمدرضا پهلوی با امید تکرار کودتای 28 مرداد 1332 خورشیدی و بازگشت دوباره به ایران به یاری حامیان درباری خویش، با دلیلی عوام فریبانه، به بهانه درمان از کشور خارج شد. هر چه بود با خروج

وی، مردم در سراسر ایران به خیابان‌ها آمدند و با پخش شیرینی، این رویداد مهم تاریخی را جشن گرفتند. بعد از فرار محمدرضا پهلوی، روند پیروزی انقلاب سرعت بیشتری به خود گرفت و امام خمینی(ره) پس از سال‌ها دوری از وطن در 12 بهمن 1357 به کشور بازگشتند و مبارزه‌های آزادیخواهانه ملت ایران را همچون گذشته رهبری کردند تا سرانجام انقلاب در 22 بهمن همان سال به پیروزی رسید.

این مدرس دانشگاه درباره واکنش دولت «شاپور بختیار» نسبت به ورود امام(ره) به کشور، اظهار کرد: پس از خروج محمدرضا پهلوی در 26 دی 1357 خورشیدی، امام(ره) در پیامی کوتاه به خبرگزاری‌های جهان اعلام کردند که در نخستین فرصت به ایران باز می‌گردند. انتشار این خبر مسئولان رژیم پهلوی را سخت به تکاپو انداخت. آنان که به شدت از تظاهرات خیابانی مردم علیه حکومت می‌ترسیدند، ورود ایشان را به ایران، پایانی بر تمام امیدهای خویش می‌پنداشتند. آنها یقین داشتند که در این صورت، تومار سلطنت پهلوی برچیده خواهد شد. بنابراین، به دنبال جلوگیری از ورود امام(ره) به کشور بودند. «شاپور بختیار» در مقام نخست‌وزیری، نقشه‌های گوناگونی در سر می‌پروراند که انفجار هواپیمای امام(ره) یا منحرف کردن مسیر هواپیمای حامل ایشان و سپس دستگیری رهبر انقلاب از آن جمله بود؛ دسیسه‌هایی که هیچ‌یک عملی نشد.

مصطفی جوان درباره بستن فرودگاه‌ها به وسیله «شاپور بختیار»، گفت: آخرین امید وی این بود که نگذارد هواپیما امام خمینی(ره) در فرودگاه بر زمین بنشیند. در حالی که قرار بود بنیانگذار انقلاب در ششم بهمن 1357 خورشیدی از فرانسه به ایران بیاید، سازمان هواپیمایی کشور اعلام کرد که به علت بدی هوا و نبود دید کافی، تمامی پروازها لغو شده است. با انتشار خبر بسته شدن فرودگاه‌ها و جلوگیری دولت بختیار از ورود امام خمینی(ره) به کشور، مردم با تظاهرات و راهپیمایی‌های گسترده، به این اقدام اعتراض کردند. در تهران، سیل جمعیت تظاهرکننده به طرف فرودگاه مهرآباد به راه افتاد. روحانیان مبارز سراسر کشور که برای استقبال از امام(ره) به تهران آمده بودند با تحصن در مسجد دانشگاه تهران اعلام کردند تا بازگشت ایشان به ایران به تحصن ادامه خواهند داد. سرانجام در پی تحصن‌ها و تظاهرات مردم، دولت بختیار عقب‌نشینی و شکست را قبول کرد.

وی در ادامه افزود: نخست‌وزیر در 9 بهمن اعلام کرد که فرودگاه مهرآباد امروز باز خواهد شد و هیچ‌منعی برای ورود امام(ره) به کشور وجود ندارد. با اعلام این خبر، کمیته استقبال در پیامی اعلام کرد که امام خمینی(ره) در 9 صبح پنجشنبه 12 بهمن 1357 خورشیدی در تهران خواهد بود. سرانجام در شامگاه 11 بهمن، هواپیمای حامل معمار بزرگ انقلاب از فرودگاه «شارل دوگل» فرانسه به آسمان پرواز کرد و در 12 بهمن 1357 خورشیدی، یکی از ماندگارترین روزهای تاریخ معاصر ایران رقم خورد. شور و شوق مردم در آن زمان وصف‌ناپذیر بود. تعداد زیادی از افراد، خود را به تهران رسانده بودند تا در مراسم استقبال از بنیانگذار جمهوری اسلامی شرکت کنند. نزدیک شش صبح 12 بهمن، خیابان‌ها سرشار از جمعیت بود و 50 هزار نیروی مردمی مشغول منظم کردن آنها بودند. سرانجام در 9 و 33 دقیقه صبح، امام خمینی(ره) به وطن بازگشتند.

این پژوهشگر تاریخ معاصر درباره حضور تاریخی امام(ره) در بهشت زهرا(س)، اظهار داشت: بهشت زهرا(س)، نخستین مکانی بود که امام خمینی(ره) پس از بازگشت به وطن به آنجا رفتند و با پاسداشت مقام شهیدان و خواندن فاتحه، سخنرانی تاریخی خود را در آنجا ایراد کردند. ایشان نخست با تشکر از ایثار و تلاش مردم، رژیم پهلوی را تحمیلی و غیر قانونی خواندند و دولت بختیار را نیز به دلیل قانونی نبودن مجلس شورا و سنا، نامشروع دانستند. آنگاه ارتش را نصیحت و از بعضی نظامیانی که به ملت پیوسته بودند، قدردانی به عمل آوردند. اوج سخنان امام خمینی(ره) که احساسات مردم را به شدت برانگیخت، این جمله بود: «من دولت تعیین می‌کنم. من تو دهن این دولت می‌زنم. من به پشتیبانی این ملت دولت تعیین می‌کنم.» چند روزی پیش نگذشته بود که ایشان به وعده خود عمل کردند و دولت انتقالی با تصویب شورای انقلاب به مردم معرفی شد.

مصطفی جوان با اشاره به فاصله کوتاه میان ورود امام(ره) تا پیروزی انقلاب به عوامل زمینه‌ساز این پیروزی پرداخت و تصریح کرد: ضروری است یک سیر تاریخی از مبارزه‌های امام خمینی(ره) را که سبب پیروزی انقلاب شد، تشریح شود. همچنین برای درک علت‌های پیروزی انقلاب اسلامی لازم است به پیشینه تاریخی مبارزه‌های امام(ره) و مردم ایران، اتحاد و هماهنگی سه رکن اصلی و مهم انقلاب، یعنی ایدئولوژی اسلامی، رهبری و مردم توجه شود، زیرا این عوامل از جمله دلیل‌های اصلی تحقق پیروزی انقلاب اسلامی ایران محسوب می‌شوند.

این استاد دانشگاه در ادامه به آغاز مبارزه امام(ره) و چرایی آن پرداخت و گفت: نهضت اسلامی ایران در 1341 خورشیدی با اعتراض شدید امام خمینی(ره) و روحانیت پیشرو به لایحه انجمن‌های ایالتی و ولایتی و آن‌چه که محمدرضا پهلوی آن را انقلاب سفید شاه و ملت می‌خواند، شروع شد. در این لایحه، قید اسلام از شرایط انتخاب‌کنندگان و انتخاب‌شوندگان حذف و به جای سوگند به قرآن، سوگند به کتاب آسمانی آورده شده بود. پس از آن محمدرضا پهلوی، لایحه‌های شش‌گانه‌ای را طرح کرد و در یک همه‌پرسی نمایشی به تصویب رساند. به همین دلیل امام خمینی(ره) و مراجع قم نوروز 1342 خورشیدی را عزای عمومی اعلام کردند.

وی در ادامه افزود: رژیم پهلوی در دوم فروردین همان سال، مجلسی را که به مناسبت سالروز شهادت امام جعفر صادق(ع) در مدرسه فیضیه قم تشکیل شده بود، به خاک و خون کشید و تعدادی از طلبه‌ها را شهید و مجروح کرد. این حادثه، روحانیت و مردم را در مسیر مبارزه علیه حکومت مصمم‌تر ساخت. امام(ره) نیز در سخنرانی تاریخی خود در عاشورای همان سال به محمدرضا پهلوی اعتراض شدیدی کردند. این موضوع سبب شد تا عوامل رژیم، امام(ره) را در شامگاه 15 خرداد 1342 خورشیدی دستگیر و به تهران منتقل کنند. با اعلام این خبر در شهرهای گوناگون، تظاهرات بزرگی برپا شد، از این رو حکومت دستور سرکوب این قیام را به نیروهای خویش داد و این‌گونه هزاران تن از مردم شهرهای گوناگون شهید و مجروح شدند. در

نهایت معمار بزرگ انقلاب در 18 فروردین 1343 خورشیدی آزاد شدند و از همان ابتدای آزادی، سخنرانی و مبارزه علیه رژیم را ادامه دادند. ایشان که از جوانی شعار «قل انما اعظمک بواحدہ ان تقوموا لله مثنی و فرادی» را سرلوحه کار خویش قرار داده بودند، تنها راه اصلاح در جهان را قیام الله می دانستند.

این پژوهشگر تاریخ معاصر یادآور شد: امام(ره) در چهارم آبان 1343 خورشیدی در واکنش به تصویب لایحه مصونیت رایزن های آمریکایی در ایران (کاپیتولاسیون) در یک سخنرانی سرنوشت ساز در مسجد اعظم قم به افشاگری علیه رژیم پرداختند و کاپیتولاسیون را عامل بردگی ایرانیان و ناقض استقلال کشور و مایه ننگ رژیم پهلوی دانستند. حکومت که از روشنگری های ایشان به تنگ آمده بود، چاره را در تبعید ایشان دانست و بدین گونه امام(ره) را در 13 آبان 1343 خورشیدی به ترکیه تبعید کردند و 11 ماه بعد به همراه فرزند خویش آیت الله «سیدمصطفی خمینی» به نجف منتقل شدند. امام خمینی(ره) از بهمن 1348 خورشیدی، درس ولایت فقیه خود را که در حقیقت پایه های «نظری» (تئوریک) حکومت اسلامی بود، آغاز کردند. نتیجه این زنجیره مباحث ولایت فقیه به شکل کتابی مدون در ایران و کشورهای عربی انتشار یافت.

مصطفی جوان در ادامه افزود: در داخل کشور نیز اعتراض ها شتاب گرفت، چنانچه «جمشید آموزگار» نخست وزیر وقت که در 1356 خورشیدی به جای «امیرعباس هویدا» بر این مسند تکیه زده بود با گسترش حرکت های انقلابی مردم مجبور به استعفا شد. در نتیجه «جعفر شریف امامی» که با شعار دولت آشتی ملی سعی در فریب افکار عمومی داشت به نخست وزیری رسید. او تاریخ شاهنشاهی را لغو، قمارخانه ها را تعطیل، مطبوعات را آزاد و حزب رستاخیز را منحل کرد. اما هوشیاری رهبری انقلاب و مردم مسلمان، نقشه حکومت را نقش بر آب ساخت.

این استاد دانشگاه گفت: نماز عید فطر در قیصریه تهران به امامت آیت الله «محمد مفتاح» 13 شهریور 1357 خورشیدی به شکل بی نظیری برگزار شد و سه روز پس از آن با برپایی تظاهرات مردم، حکومت نظامی اعلام شد تا آن که مردم در 17 شهریور، بی خبر از حکومت نظامی به خیابان ها آمدند و به دنبال آن عوامل حکومت در میدان ژاله (شهدا کنونی) به روی آنها آتش گشود و خیابان های اطراف را غرق در خون کرد. با آغاز سال تحصیلی، دانشجویان و دانش آموزان حضور مؤثرتری در جریان انقلاب یافتند. امام(ره) در 13 مهر 1357 خورشیدی عازم فرانسه شدند و از آنجا به رهبری مردم پرداختند و دهکده «نوفل لوشاتو» در نزدیکی پاریس به کانون خبرساز جهان تبدیل شد. مردم و خبرنگاران از سراسر دنیا برای گفت و گو با امام خمینی(ره) به این مکان سفر کردند. همچنین در آبان ماه، اعتصاب های کارکنان شرکت نفت، مخابرات، بانک ملی، سازمان آب، رادیو و تلویزیون و بسیاری دیگر، بر دامنه مبارزه ها افزود و 13 آبان 1357 خورشیدی تظاهرات دانش آموزان و دانشجویان در برابر دانشگاه تهران با برخورد نیروهای امنیتی روبرو شد.

وی یادآور شد: پس از فرار محمدرضا پهلوی از کشور و ورود امام خمینی(ره) به ایران شرایط برای پیروزی انقلاب مهیا شد. ایشان پس از سخنرانی در بهشت زهرا(س) در مدرسه رفاه مستقر شدند و در 16 بهمن، «مهدی بازرگان» را به نخست وزیری دولت موقت منصوب کردند و در 19 بهمن پرسنل نیروی هوایی ارتش(همافران) به محضر امام(ره) رسیدند و با ایشان بیعت کردند. شب 21 بهمن در نیروی هوایی تهران درگیری مسلحانه میان شماری از افراد این نیرو و گارد شاهنشاهی پیش آمد که با دخالت مردم درهای پادگان ها باز شد و سلاح ها به دست آنها افتاد. سران ارتش مشغول طراحی کودتا شدند و در 21 بهمن از ساعت چهار بعد از ظهر حکومت نظامی اعلام شد. امام(ره) در پیامی اعلام کردند که مردم به این موضوع اعتنا نکنند. انقلابیان در 22 بهمن 1357 خورشیدی به نهادهای دولتی، نظامی، انتظامی، رادیو و تلویزیون رفتند و کنترل این مکان ها را به دست گرفتند. با فرار بختیار از ایران و اعلام بی طرفی ارتش در 22 بهمن 1357 خورشیدی، سرانجام انقلاب اسلامی ایران پس از سال ها تلاش، ایثار، فداکاری و مقاومت در راه رضای الهی با رهبری مدبرانه امام خمینی(ره) و به همت مردم سرافراز ایران به پیروزی نهایی رسید.

پژوهشگر تاریخ معاصر ایران درباره نقش و عملکرد رهبری بر پیروزی انقلاب، بیان داشت: مطالعه و تحلیل علت های پیروزی انقلاب در 1357 خورشیدی، بدون بررسی شخصیت آیت الله خمینی(ره) دشوار و حتی ناممکن است. بنیانگذار انقلاب هیچ نوع سازمان سیاسی و نیروی نظامی در اختیار نداشتند و ستاد رهبری ایشان در خارج از ایران بود. امام راحل از «مسجد» به عنوان سنگر مقاومت و مبارزه استفاده کرد و در اوج انقلاب وارد ایران شدند. برجسته ترین ویژگی امام(ره) صراحت بیان و شجاعت کم نظیرش بود تا به آن اندازه که در میان روحانیان و سیاستمداران دو سده گذشته ایران، هیچ شخصی به پای او نرسیده است. ایشان در دورانی که محمدرضا پهلوی، تمامی مخالفان را سرکوب یا از صحنه خارج کرد، با شجاعت تمام علیه رژیم قد علم کردند و در سخنرانی خرداد 1342 خورشیدی محمدرضا پهلوی را آن چنان سرزنش کرد که تا آن روز سابقه نداشت. در آن سخنرانی تاریخی امام خمینی(ره)، او را «بدبخت»، «بیچاره»، «نوکر اسرائیل» و «فرمانبر آمریک» خواندند.

مصطفی جوان در پایان زیرکی، هوشیاری، موقعیت شناسی را از دیگر ویژگی های برجسته امام(ره) دانست و گفت: در دورانی که مال اندوزی و تجمل گرایی در میان طبقه بالای جامعه گسترش یافته بود، ایشان همان زندگی بسیار ساده و بی آلایش گذشته را حفظ کردند. معمار بزرگ انقلاب در شناسایی جامعه ایران مهارت خاصی داشتند و زمان شروع مبارزه و حمله را به خوبی تشخیص دادند. در دوران 14 ساله تبعید با سخنرانی ها، پیام های نوشتاری و شفاهی، مردم ایران و جهان را از ضعف های محمدرضا پهلوی و فساد رژیم او آگاه ساختند. افزون بر آن انتقاد به موضوع هایی همچون همکاری دولت ایران با رژیم صهیونیستی، وابستگی اقتصادی، سیاسی و نظامی ایران به غرب، غارت بیت المال، خرید روز افزون جنگ افزار، نابودی کشاورزی، بالا رفتن قیمت ها، کمبود مسکن، تباهی فرهنگ، ثروتمندتر شدن توانگران و فقیرتر شدن مستضعفان، نقض قوانین حقوق بشر، پایمال کردن قانون اساسی، سرپوش نهادن (سانسور) بر مطبوعات، محو آزادی های مردم، سرکوب مخالفان و اوج

گیری فساد از مواردی بود که در سخنان و پیام های امام خمینی(ره) آشکارا وجود داشت.
*گروه اطلاع رسانی(مریم سیدان)